

Norsk musikk eksport etter valget 2021

I dette dokumentet løfter vi frem forslag til ny regjeringsplattform basert på Music Norways innsatsområder. Disse er utarbeidet basert på en større innspillsprosess hvor over 100 musikk eksportører deltok i løpet av høsten 2020, samt ferske erfaringer og den situasjonen musikk livet befinner seg i etter en lang periode med nedstenging og krise.

Vi har laget konkrete forslag knyttet til innsatsområdene, som skal sikre økt musikk eksport. Vi kommenterer også i dette dokumentet kort stortingsmeldinger og strategier som vil være overliggere til en ny regjering. Vi legger til slutt ved et regnestykke på bortfalte utenlandsinntekter som følge av koronakrisen.

Nye mål øker ambisjonsnivået: Arbeiderpartiet har satt mål om 50 % vekst i fastlandseksporten innen 2030. Kultureksporten, og musikk eksporten spesielt, opplever en etterspørsel som tilsier at de bør inkluderes i dette målet.

Music Norway ønsker å bidra til et eksportløft, og bør styrkes for å nå målet om 50% vekst. En vekst i musikk eksporten på 50% betyr at inntektene vil passere en halv milliard kroner innen 2030, fra dagens drøyt 300 millioner kroner. For å nå dette må vi fortsette å bygge flaggskip, satse på virkemidler vi vet fungerer, og sikre kapital til en bransje som har tapt mye på stengte grenser.

Tap som følge av krisen: I 2020 mistet den eksporterende musikkbransjen 124 millioner kroner i honorarinntekter fra utlandet, som særlig påvirker muligheten for å investere i eksportsatsing. Men med målrettede tiltak tror vi at musikk livet kan komme ut av krisen med styrket konkurransekraft.

Overordnet økonomisk forslag:

Music Norways driftstilskudd, kap. 320 post 74, økes til 40 millioner kroner. Dette vil sikre igangsetting av tiltak for å nå målet om å øke eksporten med 50% innen 2030.

UDs kulturmidler, kap 115 post 70, økes til 60 millioner kroner. Dette vil sikre at kultureksporten bidrar til å nå målet om å øke fastlandseksporten med 50% innen 2030.

Innsatsområder for norsk musikk eksport:

1. Kapital og konkurransekraft.
2. Satse på eksisterende og effektive virkemidler.
3. Bransjebygging og profesjonalisering.

1. **Kapital og konkurransekraft.**

Lånegarantiordning

Flere aktører melder om likviditetsproblemer i produksjonsfasen, som i forbindelse med store kampanjer, lanseringer eller turneer internasjonalt. De har ikke inntjeningsproblemer, men sliter med å stille beløpene som kreves i forkant av f.eks. en lansering eller en stor

internasjonal turné. Aktørene melder at de ikke får gehør i bankene, og etterlyser derfor lånegarantiordninger. Alternativet er å selge ut rettigheter til internasjonale partnere. Mange opplever også at det næringsrettede virkemiddelapparatet og investormarkedet ikke har en tilstrekkelig forståelse for dynamikken og inntektsstrømmene i markedet, og etterlyser at Music Norway bistår inn mot eksisterende virkemiddelaktører.

Forslag 1: Music Norway etablerer en lånegarantiordning for musikkeksportører som forvalter rettigheter til norske opphavere og verk. Det bevilges 5 millioner til gjennomføring av et 3 årig program. Music Norway vil søke samarbeid med Eksfin og Innovasjon Norge. Tiltaket finansieres innenfor økningen i Music Norways driftstilskudd.

Eksportprogram

Eksisterende programmer i andre organisasjoner drives kun midlertidig og er for dårlig koordinert med andre virkemidler. I innspillsmøtene meldte flere aktører om behovet for tettere oppfølging over tid for å sikre en god kompetanseutvikling i virksomheten, sikre forutsigbarhet, og øke mulighetene for å satse internasjonalt.

Et eksportprogram bør tilby målrettede aktiviteter og jevn kompetansetilførsel. Det skal gi bistand til å etablere internasjonale samarbeid og tilby tilskudd der det gir best effekt. Kombinasjonen av tilskudd, nettverk og kompetanse vil styrke selskapene sin konkurransekraft i internasjonale markeder. Aktørene med et særlig potensial for vekst ønsker et flerårig program, med tilskudd, som kan gi mer forutsigbarhet og øke evnen i små selskaper til å jobbe langsiktig med internasjonale strategier.

I rapporten Digital Ambivalens (UiO 2020) beskriver forskerne forlagssektoren som den sektoren som har størst behov for økt kompetanse. Vi ser det derfor naturlig å prioritere sektoren i denne omgang.

Forslag 2: Et treårig eksportprogram for forlagsbransjen gjennomføres med et årlig budsjett på 5 millioner kroner. Tiltaket finansieres gjennom styrket driftstilskudd til Music Norway.

Kulturmoms

Ulike momsregler i Norge og Sverige gir en skjev konkurransesituasjon, som igjen gir kompetanseflukt og tap av inntekter som kunne blitt reinvestert i Norge. Norge burde tilnærme seg en svensk modell med kulturmoms og slik skape bedre konkurransevilkår med våre nabomarkeder.

Forslag 3: Det gjennomføres en gjennomgang av momsregelverket for forlag i forbindelse med utarbeidelse av den bebudede stortingsmeldingen om immaterielle rettigheter.

Incentivordning for internasjonale innspillinger i Norge

Land rundt oss som f.eks. Island har i dag incentivordninger for internasjonale innspillinger av musikk i eget land (etter modell for filmincentivordningen). Slike ordninger bidrar til samarbeid på tvers av grensene i form av låtskriving, komposisjon og utveksling av teknisk kompetanse. I Norge har vi studiomiljøer av høy kvalitet i hele landet, og en tilsvarende

ordning vil kunne styrke den norske musikk eksportkompetansen både i distriktene og de store byene.

Dette vil også svare på kulturmeldingens mål: «Medverke til å få fleire utanlandske aktørar til å bruke Noreg som utgangspunkt for kulturproduksjonane sine, blant anna gjennom å målrette tilskotsordningar»

Forslag 4: Det utarbeides et forslag til en incentivordning for internasjonale innspillinger i Norge basert på erfaringer fra våre naboland og fra incentivordningen for film.

2. Satse videre på eksisterende virkemidler

Music Norways eksisterende virkemidler bygger på tre pilarer: kompetanse, nettverk og tilskudd. Men det er først når disse virkemidlene får virke sammen de gir effekt og økt eksport.

Kompetanse

Music Norway gjennomfører kompetanseprogrammer for ulike deler av bransjen. Eksempler på dette er Master som er et program for unge bransjetalenter og KUPP som er et internasjonalt program for komponister som gjennomføres i samarbeid med Talent Norge og Norsk komponistforening. Music Norway vil utvide til flere program, sikre gjennomføring over hele landet og styrke profesjonaliseringen av musikklivet ytterligere.

Nettverk

Arbeidet med nettverksbygging skjer ved arenaer i Norge og i utlandet, som showcase-festivaler, musikkbransjemesser og med skreddersydde delegasjonsreiser. Norske musikkelskaper har meldt at nettverksarbeidet blir spesielt viktig i den kommende tiden. Music Norway vil styrke relasjonene internasjonalt og gi tilgang via økt deltagelse og øremerkede tilskudd.

Tilskudd

Som følge av tapte eksportinntekter vil det være et større kapitalbehov i bransjen i en periode fremover. Det er sentralt at artistene kommer seg ut og spiller konserter, at bransjen får tilskudd til å møte fremtidige samarbeidspartnere og at bransjen er økonomisk rustet til å gjennomføre markedsføringskampanjer. Music Norway vil styrke ordningene som utløser og stimulerer til internasjonal etterspørsel.

Forslag 5: Eksisterende tilskuddsordninger, programmer og nettverksinitiativ styrkes gjennom å øke driftstilskuddet til Music Norway til 40 millioner kroner. Nye midler vil både styrke eksisterende virkemidler, samt finansiere nye tiltak.

3. Bransjebygging og profesjonalisering

- **Satse hjemme for å investere ute**

Hjemmemarkedet er hovedkilde til inntekter og kompetanse, og med et presset internasjonalt marked må flere hente mer inntekter i hjemmemarkedet. Lokale nettverk med god ressursutnyttelse er derfor viktig for å øke eksporten, og det trengs en støttespiller fra virkemiddelapparatet som er med på hele reisen – fra lokale produksjonssteder, via musikkontorene, til deltagelse på internasjonale møteplasser. For å komme nærmere de lokale utfordringene og se det i sammenheng med eksisterende virkemidler, må de nasjonale organisasjonene sikre tilstedeværelse over hele landet.

Bergen ved BRAK, Vestland fylkeskommune, og Bergen kommune har ytret et ønske om å få en lokal ressurs fra Music Norway som kan bringe eksportperspektivet inn tidligere i prosesser lokalt, og dette er naturlig å se i sammenheng med innsatsen i regionene generelt. Music Norway vil derfor ta initiativ overfor kulturdepartementet med mål om å opprette en lokal stilling i Bergen som skal ivareta kontakten med hele landet, med de lokale ressursene og Musikkontorene, og veilede musikkbransjeaktørene til riktig instans. Andre nøkkelfunksjoner vil være å drive kompetanse- og nettverkstiltak over hele landet på flere nivåer og drive én til én rådgivning om forretningsutvikling og eksport.

Forslag 6: Music Norway oppretter én ny stilling i Bergen med finansiering fra staten. Bergen kommune bes stille med kontorlokaler i tilknytning til eksportaktørene. Tiltaket finansieres ved at Music Norway avsetter 1 millioner kroner hentet fra et styrket driftstilskudd.

- **Større kunnskapsgrunnlag**

Music Norway har igangsatt et kunnskapsoppsummeringsprosjekt som vil ta temperaturen på dagens utfordringer og muligheter, og slik illustrere trendene i den internasjonale musikkbransjen. Kunnskapen skal gi grunnlag for å samle seg om retning og prioriteringer. Prosjektet involverer forskere fra ulike miljøer, og har som ambisjon om å være relevant både for beslutningstakere i bransjen og myndighetene. Det bør gjennomføres årlige forskningsprosjekter slik at avgjørelser kan tas på et kunnskapsbasert grunnlag. Music Norway kommer i tiden som kommer til å bidra til å øke innsikten i norsk og internasjonal musikkbransje gjennom bestilling av forskning, samarbeid med relevante forskningsmiljøer, forskningsinitiativer gjennom Norwegian Arts Abroad, og gjennom å formidle internasjonal forskning til norsk bransje og offentlighet.

Koronapandemien har bidratt til å synliggjøre at vi ikke har tilstrekkelig innsikt i kulturnæringenes bidrag til norsk økonomi. Det være seg gode oppdaterte tall på verdiskapningen til næringen, eller de totale ringvirkningene. Å få dette illustrert dette godt nok, vil kreve samarbeid på tvers av forskningsmiljøer, og en bred innsats over tid.

Forslag: Music Norway vil avsette midler til forskning i tråd med økte rammer, og viderefører og styrker sin innsats for å etablere en årlig rapport. Målet er å gi et bedre

kunnskapsgrunnlag som skal sikre nødvendige prioriteringer og endringer i takt med publikum og markedets behov.

- **Digitale muligheter**

Norsk musikkbransje har tidligere vært raske i omstillingen til en ny digital hverdag. Musikkmarkedet er i dag heldigitalisert og globalt. Alle kan potensielt nå alle. Men å henge med i konkurransen om publikum krever både store investeringer og ny kompetanse. Norge har et lite musikkteknologimiljø som stadig skaper nye suksesser. Tidligere har vi sett selskaper som Tidal og Phonofile bli solgt til utlandet, og i fjor ble Voisey solgt for flere hundre millioner til Snapchat. Det samme miljøet har meldt at de ønsker å danne et nettverk for erfaringsutveksling og kompetansebygging.

Næringsutviklingen i musikk- og kultursektor drives fremover av ny teknologi og nye plattformer, og det satses stort innen innovasjon og digitalisering i musikk og kultur internasjonalt. Norge har alle forutsetninger for å være med i kappløpet.

Derfor vil Music Norway følge opp og legge til rette for å skape et miljø for digital utvikling og økt konkurransekraft for norsk musikkteknologi. Med en felles arena for samarbeid, utveksling og utvikling av nye varer og tjenester, vil vi få til et kompetanseløft som vil gjøre oss konkurransedyktige internasjonalt, og vil det være styrke norske musikkelskaper sin evne til å gå fra ide til bærekraftig forretningsutvikling.

Forslag 7: Music Norway får mandat til å drifte Mustech Norway, for å etablere nettverket, utvikle virkemidler og tiltak for norske musikkteknologiselskaper. Music Norway anslår at tiltaket vil koste om lag 1 millioner kroner og hentes fra et styrket drifstilskudd.

Meldinger og strategier

Det ligger flere meldinger og strategier på trappene hos kulturdepartementet: Kunstnermeldingen, Stortingsmeldingen om immaterielle rettigheter, og en ny internasjonal strategi for kulturpolitikken. Disse burde ligge på bordet når en eventuell musikkmelding skal lages. Det er først da vi ser hva som mangler for å få et komplett bilde av utfordringene og mulighetene feltet står overfor.

Kunstnermeldingen: Music Norway har vært opptatt av at bransjen som økosystem må styrkes for at norske musikere, komponister, låtskrivere og produsenter skal få en bedre økonomi og mest mulig tid til å produsere og utøve musikk. Vi vet at musikerne som forsøker å løse alle oppgaver selv blir lønntapere og får mindre tid til å gjøre det de er best på – musikk. Vi trenger derfor gode forlag, management, bookingagenter, arrangører, plateselskaper og distributører om kunstnerøkonomien skal styrkes. Dette gjelder også andre kunstfelt, og derfor burde det komme konkrete forslag knyttet til dette i kunstnermeldingen.

Stortingsmelding om immaterielle rettigheter: Vi vet også at den norske rettighetsforvaltningen må styrkes. Rapporten Digital ambivalens som kom i fjor var tydelig på at det kreves et kompetanseløft innen feltet. Samtidig ser vi at det er store bevegelser i rettighetsfeltet internasjonalt med nye EU-direktiver, en mye omdiskutert rapport i

Storbritannia, og endringer i regelverk i USA. Dette krever en god prosess når meldingen skal utarbeides hvor alle kommer til bordet. Den vil nok også kreve at stortingspolitikkerne må ta noen tøffe valg knyttet til forhold internt i bransjen, og at de stiller seg bak rettighetshaverne i møtet med multinasjonale IT-giganter.

Internasjonal strategi for kulturpolitikken: Den internasjonale strategien for kulturpolitikken er viktig for oss i vår virksomhet, men også for alle som trenger og ønsker et større publikum internasjonalt. Strategien bør beskrive trekantmodellen, der samarbeidet mellom Utenriksdepartementet, utestasjoner og Norwegian Arts Abroad sikrer det norske kulturlivet forutsetninger internasjonalt.

Forslag 8: Music Norway skal være en sentral samarbeidspartner i meldinger og strategiarbeid som er relevante for det norske musikkfeltet og norsk eksport. I forbindelse med en ny internasjonal strategi for kulturpolitikken, settes det et konkret mål om at musikkeksporten skal øke med 50% innen 2030.

OPPSUMMERT

Selv en relativt liten styrkning av Music Norway på drøyt 12 millioner kroner vil kunne bidra til at musikkeksporten når en halv milliard kroner. Den økte eksport vil bidra til vekst i musikkbransjen og med det legge til rette for større mangfold og flere arbeidsplasser i en sektor som er i vekst verden over. Musikkbransjen har en høyere verdiskapingsgrad enn fastlandsøkonomien sett under ett, og sektoren har vist stor omstillingsevne og tilpasset seg nye digitale muligheter raskt. Musikk er en fremtidsnæring, som man burde ha minst like store ambisjoner for som næringslivet ellers, og dermed ha en ambisjon om minst 50% vekst i eksporten.

Forslag til endringer i statsbudsjettet:

Kap. 320 post 74 Music Norway, økes fra 27 640 000 (2021) til 40 000 000 (2022).

Kap. 115 post 70 Kultur og informasjonsformål, økes fra 28 752 000 til 60 000 000.